Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1 им. А.Коцоева с. Гизель» МО-Пригородный район

Рассмотрено:	Согласовано:	Утверждаю:
на заседании МО нач. кл.	Зам. директора по УВР	Директор МБОУ СОШ №1
Протокол № 1	______ Ф.М.Яхъяева	______ О.Г.Кундухова
« 5 » сентября 2017 г	« 7 » 09 2017 г	« 7 » 09 2017 г
Руководитель МО нач. кл. Томаева И. Т.		

КАЛЕНДАРНО – ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ УРОКОВ РОДНОГО ЯЗЫКА (АБЕТА).

Класс : *1.*
Учитель : ***Томаева И. Т.***
Количество часов ***: всего – 76 ч.; в неделю – 3час.***

Праграмма аразт арцыд ног Федералон Паддзахадон Ахуырадон Стандарты Домантам гасга 1-ам къласы ахуырганджытан аххуысан.

Учебник: «Абета» для 1 класса Автор Моураова М.. Владикавказ 2016 г.

Райдайæн кълæстæн дæнцæгон программæтæ саразыны бындуры æвæрд ис – иумæйаг ахуырадон программæты фæстиуджытæм æмæ райдайæн ахуырадмæ сæйрæг Домæнтæ.

Программæйы сæйраг хæйттæ сты:

-æмбарынгæнæн фыстæг. Æвæрд дзы цæуы предмет ахуыр кæныны сæйраг нысан, йæ бынат, йæ сæйраг хæс иумæйаг педагогикæйы æмæ йæ мидис.

-предмет ахуыр кæныны сæйраг мидис, ома темæты 'хсæн цы сæйрагдæртæ вæййы, уыдонæн хъуамæ фылдæр рæстæг лæвæрд хъуамæ цæуа, иннæтимæ та æрмæст зонгæ хъæуы ахуырдзауты.

-тематикон пълан (сахæтты дих)

-ахуыргæнæг цы фæстиуджытæм æнхъæлмæ кæсы, уыдоны æрфыст.

Æмбарынгæнæн фыстæг

Предметы иумæйаг характеристикæ

Нысан æмæ хæстæ

Ирон æвзаг – нæ республикæйы паддзахадон æвзæгтæй иу, ирæтты мадæлон æвзаг. Ирæттæ – Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы титулон наци. Куыд уырыссаг æвзаг, афтæ ирон æвзаг у филологон циклы иу хай æмæ рæзын кæны скъоладзауы коммуникативон культурæ, æхххуыс ын кæны йæ ныхасы рæзтæн, уæрæх ын кæны йæ дунеæмбарынад æмæ хъомыл кæны ирæтты хуызд æр традицитæ æмæ æгъдæуттыл.

Ирæттæ сæ рæвзæрдæй фæстæмæ аудынц сæ мадæлон æвзагыл, уымæн æмæ æмбарынц: цалынмæ æвзаг цæра, уæдмæ фидар уыдзæн национ культурæ, национ хиæмбарынад.

Ног (дыккаг фæлтæры) стандартты домæнтæ сты, цæмæй Уæрæсейы цæрæг алы адæмæн дæр йе ´взаджы кад се ´хсæн бæрзонддæр ист æрцæуа, цæхгæр фæхуыздæр уа йæ ахуыр кæныны хъуыддаг. Уыцы хæстæ та æххæст кæны райдайæн скъола.

Райдайæн скъолайы бындур æвæрд æрцæуы сывæллæтты алывæрсыг рæзтæн. Уымæ гæсгæ ирон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг арæзт у ахæм нысан æмæ хæстæ сæххæст кæнынмæ:

- хъуамæ сывæллæттæ сæ кæрæдзимæ иронау дзурын сахуыр уой. Уый тыххæй та хъæуы фидар фæлтæрддзинад кæсын, фыссын æмæ хъуыды кæнынæй;

- сывæллæттæ зоной: æхсæнады адæмты ´хсæн ног ахастытæ ка́й ис, иннæ æдæмы хæттыты сывæллæттæ дæр ирон æвзаг кæй ахуыр кæнынц, æмæ сæ уый кæрæдзийыл фидардæр ка́й ба́тты; сæ алыварс цæрæг адæмтимæ хæларæй цæрын ка́й хъǽуы,уый;

- иумæйаг ахуырадон зонындзинæдтæ бæрзонддæр кæнын; ныхасы рæзтыл кусын; фылдæр базонынмæ æмæ интеллект уæрæхдæр кæнынмæ тырнын;

- мадæлон æвзаджы фæрцы сывæллоны алывæрсыгæй хъомыл кæнын;

- райдайæн скъолайы сывæллæтты лингвистикон зонындзинæдтæ рæзын кæнын хуымæтæг хуызы, цæмæй кæсын фыссын базоной;

- адæймаджы хъуыздæр миниуджытыл хъомыл кæнын.

- хъазты хуызы сывæллæтты эмоционалон уавæр рæзын кæнын;

- зонындзинæдтæ фылдæр кæнынмæ тырнындзинад рæзын кæнын. Чингуытæм, иннæ ахуырадон предметтæм сæм аудыны цæстæнгас рæзын кæнын.

Скъолайы иннæ ахуырадон предметты 'хсæн ирон æвзаджы нысан у ирон æвзагæй зонындзинæдтæ фылдæр кæнын æмæ сывæллæтты æхсæны културæ бæрзондæр кæнын:

1-аг нысан – **зонындзинæдтæ фылдæр кæнын.** Ам скъоладзаутæн æмбарын кæнын хъæуы æппæтдунеон наукæйы иу къабаз кæй у, йæ сæйрагдæр хæйтты йын зонын кæй хъæуы, уыцы зонындзинæдты бындурыл та аразт логикон хъуыдыкæнынад.

2-аг нысан – **æхсæны культурæ бæрзонддæр кæнынмæ** хауы скъоладзауты коммуникативон арæхстдзинад, ома дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзт, монологон æмæ диалогон ныхас, раст æмæ æнæрæдыдæй фыссын. Уыдон иумæ сты адæймаджы иумæйаг культурæйы бæрæггæнæнтæ.

Цæмæй райдайæн кълæсты ирон æвзаг ахуыргæнгæйæ уæлдæрæвæрд нысантæ æххæстгонд æрцæуой, уый тыххæй практикон æгъдауæй бакусын хъæуы ахæм фарстатыл:

-скъоладзауты ныхас æмæ хъуызыкæнынад рæзын кæнын, хъæугæ методикон мадзæлттæй пайда кæнын зонын.

-ирон æвзаджы лексикæ, фонетикæ æмæ грамматикæйæ фыццаг зонындзинæдтæ райсын.

-базонын раст фыссын æмæ кæсын, диалогы архайын, монологтæ дзурын, æрфыстон æмæ таурæгъон тексттæ аразын.

-мадæлон æвзагмæ раст эмационалон цæстæнгас хъомыл кæнын; йæ бахъахъæнын не ппæты хæс дæр кæй у, уый æмбарын кæнын; æвзаг зонынмæ цымыдисдзинад гуырын кæнын; хи ныхас хъæздыгдæр кæнынил архайын.

Нæ республикæйы «Ирон æвзагæн» райдайæн ахуырады ис йæхи бынат. Нымад æрцыд паддзахадон æвзагыл æмæ кæсын-фыссынил ахуыр кæнын.

Предметы струткурæ:

Райдайæн кълæсты ирон æвзаг ахуыр кæнын у лингвистикон ахуырадоы æмæ сывæллæтты ныхасы рæзты фыццаг сæрмагонд этап. Йæ сæрмагондзинад уый мидæг ис, æмæ у æнгом баст у иннæ ахуырадон предметтимæ, уæлдай дæр та ирон литературон кæсынадимæ æмæ уырыссаг æвзаг æмæ литературон кæсынадимæ. Иумæ райсгæйæ аразынц иу ахуырадон хай-филологи.

Фыццæгæм къласы ирон æвзаг æмæ ныхасы разтыл куысты бындур у «Абетæ» ахуыр кæнынырæстæг. Дих кæны æртæ хайыл:

1. бацæттæгæнæн рæстæг;
2. дамгъæтæ ахуыр кæнынырæстæг;

3. рацыд æрмæг бафидар кæныны рæстæг.

Ацы хæйттæй алкацыйæн дæр лæвæрд цæуы сахæттæ 12с.- бацæттæгæнæн рæстæгæн, 64с-абетæ ахуыр кæнынæн æмæ 20с.-кæсын æмæ фыссын ахуыр кæнынæн.

Кæсын-фыссын ахуыр кæныны сæйраг хæс у: дамгъæтæ фыссын ахуыргæнгæйæ сабиты кæсынил дæр æфтауын.

Сывæллæттæн, хуымæтæг хуызы сæ графикон æмæ кæсыны навыктæ фидаргæнгæйæ, уæрæхдæр кæны сæ алыварсы дунеæмбарынад, хъæздыг æмæ активон кæны сæ дзырдуат, рагагъоммæ рæзын, сæ грамматикон – орфографион зонындзинæдтæ.

Ног програмæмæ гæсгæ (Юнескойы кафедрæйы проектмæ гæсгæ) афæдзы фæстаг цыппæрæм хайы æвзаг æмæ литературæ хицæн предметы хуызы ахуыр кæнын кæй райдайынц, уымæ гæсгæ сабитæн уæрæхдæр кæнынц сæ дунеæмбарынад æмæ хъуыдыкæнынад, хъæздыгдæр кæны сæ ныхасы хъæд æмæ дзырдуат.

Сывæллæттæ фыццаг хатт 1-ам къласы базонгæ вæййынц ирон æвзаджы системæ æмæ ныхасы культурæимæ

Къæлиндарон тематикон пълан

1-æм кълас

№	Темæтæ	Сæргæндтæ	Къуыритæ	Сæхæттæ
1.	1-æм сентябрь-ног ахуыры азы. Зонындзинæдты бæрæгбон. «Абетæ»-йы чиныг – фыццаг ахуыргæнæн чиныг ирон æвзагæй.		фыццаг	
2.	Мæ райгуырæн бæстæ – Ирыстон. Ныхас.		фыццаг	
3.	Скъола. Ныхас. Дзургæ æмæ фысгæ ныхас. Иумæйаг æмбарынад: хъуыдыйад.	Нæхи цæттæ кæнæм скъоламæ. Райсом – скъоламæ. Нæ къласс. Мæ ахуыргæнæн дзауматæ.	фыццаг	
4.	Хъазæнтæ. Хъуыдыйад æмæ дзырд.	Сывæллæтты хъæзтытæ æмæ хъазæнтæ.	дыккаг	
5.	Бинонтæ. Хъуыдыйæдтæ æмæ дзырд. Уæнг. Дзырд æмæ уæнг.	Мæ бинонтæ. Професситæ. Хæдзар. Хæдзары æгъдау. Нæ цæлгæнæны. Хойрæгтæ. Мигæнæнтæ.	дыккаг	
6.	Цæхæрадоны æмæ дыргъдоны. Дзырд æмæ уæнг.	Халсартæ, дыргътæ æмæ гагадыргътæ.	æртыккаг	
7.	Дуне дзаг у алыхуызон мыртæй. Цæрæгойтæ. Уæнг. Мыр.	Хæдзарон фос æмæ мæргътæ.	æртыккаг	
8.	Хъуыдыйад. Дзырд. Уæнг. Мыр.	Хъæддаг сырдтæ æмæ цъиутæ.	æртыккаг	
9.	Афæдзы афонтæ. Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ.	Зымæг, уалдзæг, сæрд, фæззæг. Мæйтæ. Къуырийы бонтæ. Бон.	цыппæрæм	
10.	Дзаума. Дзырд. Уæнг. Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ.	Уæлæдарæс. Къахыдарæс.	цыппæрæм	
11.	Хи дарыны æгъдæуттæ. Рацыд æрмæг фæлхат	Уазæгуаты. Транспорты.	цыппæрæм	

	кæнын.	Скъолайы. Бæрæгбоны.		

Абетæ ахуыр кæныны урокты дæнцæн тематикон пълан

№	Ахуыр кæнæм дамгъæтæ - ахуыр кæнæм чиныджы кæсын.	Фыссын	Сæхæтты нымæц
1.	**Ахуыры азы фыццаг цыппæрæмхæй.** Хъæлæсон мыр [**а**], дамгъæтæ **А,а.**	Амонын гыццыл дамгъæ **а** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **А** куыд фысгæ у, уый.	
2.	Хъæлæсон мыр [**у**], дамгъæтæ **У,у**	Амонын гыццыл дамгъæ **у** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **У** куыд фысгæ у, уый.	
3.	Хъæлæсон мыр [**о**], дамгъæтæ **О,о**	Амонын гыццыл дамгъæ **о** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **О** куыд фысгæ у, уый.	
4.	Хъæлæсон мыр [**и**], дамгъæтæ **И,и**	Амонын гыццыл дамгъæ **и** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **И** куыд фысгæ у, уый.	
5.	Хъæлæсон мыр [**æ**], дамгъæтæ **Æ,æ**	Амонын гыццыл дамгъæ **æ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Æ** куыд фысгæ у, уый.	
6.	Хъæлæсон мыр [**ы**], дамгъæтæ **ы**	Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæ **ы** фыссын.	
7.	Хъæлæсон мыр [э], [**йэ**] дамгъæтæ **Е,е.** Телевизор. Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **е**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын. Резервон уроктæ.	Амонын гыццыл дамгъæ **е** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Е** куыд фысгæ у, уый.	
8.	Æмхъæлæсон мыр [**м**], дамгъæтæ **М,м.** Музыкалон инструментæ. Уæнг. Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **м**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **м** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **М** куыд фысгæ у, уый. Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæ **м** фыссын.	
9.	Æмхъæлæсон мыр [**н**], дамгъæтæ **Н,н.**	Амонын гыццыл дамгъæ **н** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Н** куыд	

	Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **н**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын.	фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæтæ **Н,н** фыссын.	
10.	Æмхъæлæсон мыр [**р**], дамгъæтæ **Р,р.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **р**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын. Резервон уроктæ. **Ахуыры азы дыккаг цыппæрæмхай.**	Амонын гыццыл дамгъæ **р** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Р** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **р**-имæ дзырдтæ фыссын.	
11.	Æмхъæлæсон мыр [**с**], дамгъæтæ **С,с.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **с**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **с** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **С** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **с**-имæ дзырдтæ фыссын.	
12.	Æмхъæлæсон мыр [**х**], дамгъæтæ **Х,х.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **х**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **х** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Х** куыд фысгæ у, уый. Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæ **х**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
13.	Æмхъæлæсон мыр [**д**], дамгъæтæ **Д,д.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **д**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын. Сабиты хъæзтытæ.	Амонын гыццыл дамгъæ **д** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Д** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **д**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
14.	Æнæуæнгон **у**, æмхъæлæсон **у** -имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ кæсын. Хъæлæсон мыр **у** æмхъæлæсон **у** -имæ абарын. Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **у**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **у** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **У** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **у**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
15.	Æмхъæлæсон мыр [**т**], дамгъæтæ **Т,т.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын. Хъæлæсон æмæ	Амонын гыццыл дамгъæ **т** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Т** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ	

	æмхъæлæсон дамгъæтимæ дзырдтæ кæсын. Хъæзтытæ.	**т**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
16.	Æмхъæлæсон мыр [**л**], дамгъæтæ **Л,л.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **л** -имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **л** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Л** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **л**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
17.	Æмхъæлæсон мыр [**к**], дамгъæтæ **К,к.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **к** -имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ кæсын, дзырдарæзт бамбарын кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **к** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **К** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **к**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
18.	Æмхъæлæсон мыр [**й**], дамгъæтæ **Й,й.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **й** -имæ дзырдтæ, уæнгтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **й** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Й** куыд фысгæ у, уый. Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæ **й**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
19.	Æмхъæлæсон мыр [**г**], дамгъæтæ **Г,г.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **г** -имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **г** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Г** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **г**-имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
20.	Æмхъæлæсон мыр [**з**], дамгъæтæ **З,з.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **з** -имæ дзырдтæ кæсын, мыр [**з**] адæймаджы (чызджыты) нæмтты раст кæсын. Зарыны урочы. Сабиты зарæг. Ирон кафт.	Амонын гыццыл дамгъæ **з** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **З** куыд фысгæ у, уый. Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæ **з**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
21.	Æмхъæлæсон мыр [**б**], дамгъæтæ **Б,б.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **б**-имæ уæнгтæ, дзырдтæ кæсын.	Амонын гыццыл дамгъæ **б** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Б** куыд фысгæ у, уый.	
22.	Æмхъæлæсон мыр [**ф**], дамгъæтæ **Ф,ф.** Ахорæнтæ.	Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæ **Ф,ф** фыссын. Дзырдтæ æмæ	

	Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **ф**-имæ уæнгтæ, дзырдтæ кæсын.	уæнгтæ фыссын.	
23.	Æмхъæлæсон мыр [**ц**], дамгъæтæ **Ц,ц.** Цæхæрадоны. Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дзырдтæ дамгъæтæ **ц** æмæ **с**-имæ кæрæдзиуыл барын.	Ахуыр кæнын сывæллætты дамгъæтæ **Ц, ц** фыссын. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
24.	Æмхъæлæсон мыр [**в**], дамгъæтæ **В,в.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын, дамгъæ **в**-имæ дзырдтæ, радзырд кæсын. Ног аз. **Ахуыры азы дыккаг цыппæрæмхай.**	Ахуыр кæнын сывæллætты дамгъæтæ **В, в** фыссын. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
25.	Дамгъæ **ъ** (хъæбæры нысан), дамгъæтæ: **къ, хъ, гъ, тъ, пъ, чъ, цъ; к, г** абарын **къ, гъ**-имæ, ацы дамгъæтимæ уæнгтæ, дзырдтæ кæсын. Дзырдтæй хъазт.	Бацамонын дамгъæ **ъ** фыссын. Дзырдтæ фыссын.	
26.	Æмхъæлæсон мыр [**гъ**], дамгъæтæ **Гъ,гъ.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын. Дамгъæтæ **г-гъ** кæрæдзиуыл абарын дзырдв руаджы. Дамгъæтæй æмæ дзырдтæй хъазт.	Амонын гыццыл дамгъæ **гъ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Гъ** куыд фысгæ у, уый. Сывæллætты ахуыр кæнын дамгъæтæ **г,гъ**-имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
27.	Æмхъæлæсон мыр [**п**], дамгъæтæ **П,п.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **п** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **П** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллætты дамгъæтæ **П,п** фыссын. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
28.	Æмхъæлæсон мыр [**къ**], дамгъæтæ **Къ,къ.** Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **къ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Къ** куыд фысгæ у, уый.	
29.	Æмхъæлæсон мыр [**дз**], дамгъæтæ **Дз,дз.** Мыртæ	Амонын гыццыл дамгъæ **дз** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Дз**	

	æмæ дамгъæтæ **дз-з** кæрæдзиуыл абарын. Æмдзæвгæтæ æмæ аргъæуттæ. Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	куыд фысгæ у, уый. Сывæллæтты ахуыр кæнын дамгъæтæ **з-дз**-фыссын. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
30.	Æмхъæлæсон мыр [**хъ**], дамгъæтæ **Хъ,хъ.** Мыртæ æмæ дамгъæтæ **х-хъ** кæрæдзиуыл абарын.	Амонын гыццыл дамгъæ **хъ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Хъ** куыд фысгæ у, уый.	
31.	Æмхъæлæсон дамгъæ **ж**. Ирон æмæ уырыссаг æвзагыл журналтæ кæсын сабитæн.	Сывæллæтты амонын гыццыл дамгъæ **ж** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Ж** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæтæ **Ж, ж** фыссын.	
32.	Æмхъæлæсон мыр [**дж**], дамгъæтæ **Дж,дж.** Мыртæ æмæ дамгъæтæ **дж** æмæ **д** кæрæдзиуыл абарын. Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **дж** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Дж** куыд фысгæ у, уый. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
33.	Æмхъæлæсон мыр [**тъ**], дамгъæтæ **Тъ,тъ.** Мыртæ æмæ дамгъæтæ **тъ -т** кæрæдзиуыл абарын. 8-æм Мартъи-сылгоймæгты бæрæгбон. Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **тъ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Тъ** куыд фысгæ у, уый. Фæлварын сывæллæтты дамгъæтæ **Тъ, тъ** фыссыныл. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
34.	Æмхъæлæсон мыр [**цъ**], дамгъæтæ **Цъ,цъ.** Мыртæ æмæ дамгъæтæ **ц-цъ** кæрæдзиуыл абарын. Дзырдтæ хъуыдыйæдтæ кæсын. Аргъæуттæ хæдзарон æмæ хъæддаг мæргъты тыххæй. Рацыд æрмæг бафидар кæнын. Кæсын тексттæ.	Амонын гыццыл дамгъæ **цъ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Цъ** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæтæ **цъ**-имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
35.	Æмхъæлæсон мыр [**ч**], дамгъæтæ **Ч,ч.** Дзырдтæ, радзырд бакæсын ацы дамгъæтимæ. Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **ч** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Ч** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæтæ **ч**-имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	

36.	Æмхъæлæсон мыр [**чъ**], дамгъæтæ **Чъ,чъ.** Мыртæ æмæ дамгъæтæ **ч-чъ** кæрæдзиуыл абарын. Дзырдтæ æмæ радзырдтæ кæсын. Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **чъ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Чъ** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæтæ **ч** æмæ **чъ**-имæ дзырдтæ æмæ уæнгтæ фыссын.	
37.	Æмхъæлæсон мыр [**пъ**], дамгъæтæ **Пъ,пъ.** Мыртæ æмæ дамгъæтæ **п-пъ** кæрæдзиуыл абарын.	Амонын гыццыл дамгъæ **чъ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Чъ** куыд фысгæ у, уый.	
38	Дамгъæ **ь** (фæлмæны нысан) бæрæг кæны уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ дзырдты æмхъæлæсонты фæлмæндзинад. Рацыд æрмæг бафидар кæнын.	Амонын дамгъæ **ь** (фæлмæны нысан) фыссын. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæтæ **ь**-имæ дзырдтæ æмæ уæнгтæ фыссын. Дамгъæ **ъ** (хъæбæры нысан) æмæ **ь** (фæлмæны нысан) кæрæдзиуыл абарын. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын.	
39.	Хъæлæсон дамгъæ **э**. Дамгъæ **э** уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ дзырдты кæй фыссæм, æмæ йæ куыд кæсын хъæуы, уый бамбарын кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **э** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Э** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **э**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
40.	Хъæлæсон дамгъæ **ю**. Дамгъæ **ю**-имæ дзырдтæ, хъуыдыйæдтæ кæссын.	Амонын гыццыл дамгъæ **ю** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Ю** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **ю**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын.	
41.	Хъæлæсон дамгъæтæ **я,ё**. Дамгъæ **я,ё**-имæ дзырдтæ, хъуыдыйæдтæ кæссын.	Амонын гыццыл дамгъæтæ **я,ё** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Я,Ё** куыд фысгæ у, уый. Фæлварын сывæллæтты дамгъæтæ **я,ё**-имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссыныл.	
42.	Æмхъæлæсон дамгъæ **ш** Дамгъæ **ш** уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ дзырдты (машинæ, шофер, Шурæ, Сашæ) куыд фыссæм, æмæ куыд кæсæм, уый бамбарын кæнын.	Амонын гыццыл дамгъæ **ш** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Ш** куыд фысгæ у, уый. Ахуыр кæнын сывæллæтты дамгъæ **ш**-имæ уæнгтæ æмæ дзырдтæ фыссын. Хъуыдыйæдтæ фыссын.	

43.	Æмхъæлæсон дамгъæ **щ.** Дамгъæ **щ** уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ дзырдты (щёткæ, плащ, борщ) куыд фыссæм, æмæ куыд кæсæм, уый бамбарын кæнын. Рацыд æрмæг бафидар кæнын. Резервон уроктæ.	Амонын гыццыл дамгъæ **щ** фыссын. Амонын, стыр дамгъæ **Щ** куыд фысгæ у, уый. Фæлварын сывæллæтты дамгъæтæ **щ**-имæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссыныл. Дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ фыссын. Чысыл текст 3-4 хъуыдыйадæй ныффыссын.	

№	**Кæсын**	**Сæхæттæ нымац**	**Фыссын**	**Сæхæттæ нымац**
1.	Чеджемты Геор. Къоста.		Дзырд. Хъуыдыйад. Текст.	
2.	Хетæгкаты Къоста. Цъиу æмæ сывæллæттæ.		Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ. Дамгъæтæ.	
3.	Чеджемты Геор. Гыццыл аланты зарæг.		Уæнг. Дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ хæссын.	
4.	Кочысаты Мухарбег. Уалдзæг.		Дамгъæтæ **дз, дж, гъ, къ, цъ, тъ, пъ, чъ** дзырдты мидæг.	
5.	Мæлдзыг æмæ бæлон (аргъау)		Алфавит, кæнæ абетæ.	
6.	Цæгæраты Гиго. Ичъи.		Фæрстытæ **чи**? æмæ **цы**?-йæн дзуапп цы дзырдтæ дæттынц, уыдон кæрæдзийæ иртасын.	
7.	Арс, рувас æмæ бирæгъ (аргъау)		Стыр дамгъæ адæймæгты нæмтты æмæ мыггæгты. Стыр дамгъæ фосыл æвæрд нæмтты.	
8.	Цæрукъаты Таймураз. Рæхимæт.		Фæрстытæ **цы ми кæны? цы кæны? -** йæн дзуапп цы дзырдтæ дæттынц, уыдон иртасын.	
9.	К.Д.Ушинский.		Фæрстытæ **цыхуызæн?**	

	Алчи йæ куысты уæлхъус		**цавæр?** æн дзуапп цы дзырдтæ дæттынц, уыдон иртасын.	
10.	Чеджемты Геор. Къæбыла.		Рацыд æрмæг фæлхат кæнын	
11.	Мыстытæ æмæ гæды (аргъау)			
12.	К.Д.Ушинский. Хæдзарон фосы быцæу			
13.	Сырдоны хæрæг(адæмон сфæлдыстадæй)			

Фыццаг къласы ахуыры кæронмæ скъоладзаутæ хъуамæ зоной æмæ арæхсой:

-фысгæйæ раст бадын;

-хъæлæсон æмæ æмхъæласон мыртæ кæрæдзийæ иртасын-зылангон æмæ æзылангонтæ;

-цавдон уæнг ссарын, дамгъæтæ æмæ уæнгтæй дзырдтæ аразын;

-раст æмæ æмбаргæ кæсын;

-цыбыр хъуыдыйæдтæ æмæ тексттæ раст кæсын;

-дзырды мидæг мыр рæхицæн кæнын;

-чиныгæй æмæ фæйнæгæй дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ раст фыссын;

-хуымæтæг диктанттæ æнæ рæдыдæй фыссын;

-ахуыргæнæг æмæ æмкъласонтимæ ныхас кæнын, сæ фæрстытæн сын дзуæппытæ дæттын;

-дзырдтæн, хъуыдыйæдтæн схемæтæ аразын;

-дзырдтæ уæнгтыл, хъуыдыйæдтæ дзырдтыл, текст хъуыдыйæдтыл дих кæнын;

-стыр æмæ гыццыл дамгъæтæй раст пайда кæнын;

-æмдзæвгæтæ наизусть ахуыр кæнын

Литературæ:

1. Моурауты М.Л. Абетæ. Дзæуджыхъæу: Ир, 2008
2. Моурауты М.Л. Методикон амындтытæ «Абетæм». Дзæуджыхъæу, 2009.
3. Никондоров Н.Д., Рыжаков М.В., Кондаков Л.М. Примерные программы начального общего образования ч.1. М. «Просвещение» 2009.
4. Ковалева Г.С., Логинова О.В. Планируемые результаты начального общего образования. Москва «Просвещение» 2010.
5. Ковалева Г.С., Логинова О.В. Оценка достижения планируемых результатов в начальной школе. Система заданий в 2-х частях. Москва «Просвещение» 2010.
6. Æлдаттаты В. Нæ алыварс дуне. Дзæуджыхъæу: «Ирыстон» 2003.
7. Данилюк А.Я, Кондаков Л.М. Концепция духовно-нравственного развития и воспитания личности гражданина России. М. «Просвещение» 2009.
8. Козлова В.В., Кондаков Л.М. Фундаментальное ядро содержание общего образования. М. «Просвещение» 2010.
9. Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования. Москва «Просвещение» 2011.
10. Дзытиаты Э., Гæбæраты Р. Диктанттæ æмæ сфæлдыстадон куыстытæ ирон æвзагæй 1-2 кълæстæн. Дзæуджыхъæу 2011.